

Obsah

Ondřej Vaculík: Úvodem 3

ROZHLAS VE SVĚTĚ

Mgr. Andrea Hanáčková: Vídeňský feature mišmaš 4
 Mgr. Tomáš Polák: Konference na téma: „Sociální dialog jako nástroj pro řešení problémů v měnícím se prostředí audiovizuálního průmyslu“ 6
 Mgr. Tomáš Polák: Zpráva ze 102. řádného zasedání Výboru pro právní a veřejnoprávní záležitosti EBU 7
 PhDr. Dagmar Henžlíková: 53. Mezinárodní tribuna skladatelů 7
 Mgr. Jarmila Kopečková: Služební cesta do Portugalska 9
 Mgr. Tomáš Polák: Mezinárodní seminář EBU pro právníky veřejnoprávních médií ve střední a východní Evropě 10
 MgA. Mgr. Michal Rataj: EBU Ars Acustica Meeting 11
 Mgr. Tomáš Polák: Zpráva ze 103. řádného zasedání Výboru pro právní a veřejnoprávní záležitosti EBU 12

**SEMINÁŘ PRIX BOHEMIA RADIO 2006
 REPORTÁŽ V ROZHLASE**

Mgr. Jan Halas: Úvodní slovo 13

VZPOMÍNKA NA PhDr. ZDEŇKA BOUČKA

Mgr. Gabriela Albrechtová: Analytický přehled rozhlasové práce PhDr. Zdeňka Boučka 13
 Mgr. Jiří Hubička: Poslední setkání se Zdeňkem Boučkem 22
 Rozloučení Jana Halase se Zdeňkem Boučkem 23
 Helmuth Kopetzky: Vzpomínka 24
 Ulf Köhler, Matthias Thalheim: Kondolence 25

ROZHLASOVÁ REPORTÁŽ

MgA. Jiří Hraše, Bc. Jan Punčochář: Teorie a praxe rozhlasové reportáže aneb Nesamozřejmě samozřejmosti 26
 PhDr. Světlana Lavičková a Tomáš Černý: Reportáž v praxi 34

Marek Janáč: Reportáž v praxi	35
Mgr. Libor Soukup: Reportáž v praxi regionální stanice ČRo	37
PhDr. Václav Moravec: Rozhlasové zpravodajství a reportáž	38
Doc. PhDr. Jaroslav Bartošek, CSc.: Tematická a lexikální výstavba přímé rozhlasové sportovní reportáže	40
Eva Kopřivová: Rozhlasová reportáž ve fondu Knihovny ČRo (stav k říjnu 2006)	44

ROZHLASOVÁ TEORIE A PRAXE

Mgr. Andrea Hanáčková: „Je to i můj problém.“ Několik zastavení nad dokumentárním cyklem <i>ISMY po česku</i>	48
Ondřej Vaculík: To se stalo se zvukem?	60

OSOBNOSTI – VÝROČÍ

PhDr. Rostislav Běhal: Dobrodružství objevování (Václav Gutwirth)	62
Radim Kolek: Kamil Hála	64
Vladimír Příkazský: Eva Kopecká – odešla tiše	65
Otomar Kvěch: Václav Břešťák	66
PhDr. Václav Smetáček	67
Václav Sommer	68
PhDr. Rostislav Běhal: Jan Petránek	69

DOKUMENT

PhDr. Jan Lopatka: Rozhlasová četba	71
Redaktor Gel hlásí z Norimberka	73

RECENZE

Bc. Jan Punčochář: Trampotovo „Zpravodajství“ jako souhrn témat mediálního výzkumu	77
---	----

<u>DO ČÍSLA PŘISPĚLI</u>	79
---------------------------------------	----

Úvodem

16. číslo Světa rozhlasu můžeme nazvat jako „boučkovské“. Obsahuje předně studii Gabriely Albrechtové o rozhlasové práci Zdeňka Boučka i vzpomínky na něho. G. Albrechtová sledující Boučkovy životní etapy nevynechává ani tu normalizační, kdy řada jeho kolegů a kolegyně musela z rozhlasu odejít, a on zůstal. Věcně podaný jakýsi „Boučkův způsob rozhlasového přežívání a přežití“ je dojemný a vysvětluje i jeho činnost po převratu, kdy chtěl zejména na poli partnerství a spolupráce s evropskými rozhlasovými stanicemi dohnat vše, co rozhlas za normalizace ztratil. Za tento dluh jako by cítil osobní odpovědnost, proto - možná podvědomě - podporuje rychlejší rozvoj náročnějších rozhlasových žánrů i teoretickými úvahami, pořádáním seminářů a přehlídek rozhlasové tvorby. Na nás, kteří jsme ho znali až v posledních letech, zapůsobil také rozhovor G. Albrechtové s Janou Boučkovou, ženou zesnulého, z něhož vyplynula i „nerozhlasová“ podoba: Zdeněk Bouček jako vodák, lyžař, skaut.

Berlínský dokumentarista Helmut Kopetzky v nekrologu píše: „Při vzpomínce na Zdeňka si mnohý z nás vybaví podsaditou postavu muže, který pomalu vstává ze svého křesla, aby přednesl svůj projev, jeho tělo chvějící se pod množstvím nápadů a rad, jež je poněkud hendikepováno jeho poměrně chabou angličtinou (která se během let moc nezlepšila).“ – Jaká posila pro našeince!

V kondolenci Ulfa Köhlera a Matthiase Thalheima z Mitteldeutscher Rundfunk je vyjádřena i naděje, že ČRo najde „jinou vhodnou osobu, která bude pokračovat ve Zdeňkových šlépějích, ačkoliv on je nenahraditelný“.

Toto číslo SR přetiskuje i další příspěvky, které zazněly na semináři „Prix Bohemia Radio 2006“ v Poděbradech na téma Rozhlasová reportáž. V přednášce „Teorie a praxe rozhlasové reportáže aneb Nesamozřejmě samozřejmosti“ Jiří Hraše a Jan Punčochář například docela samozřejmě dokládají jako historický fakt, že na dobrou reportáž bylo málo času vždy – už od jejího zrodu. Reportážní dovedností vtáhnout posluchače do prostředí se zabývají Světlana Lavičková a Tomáš Černý, a užitečný poznatek o reportážní technice uvádí ve svém příspěvku Libor Soukup: pro práci v terénu se velmi osvědčil už „historický“ mikrofon Sennheiser MD 21 N a jeho současný pokračovatel MD 21 U.

V kapitole „Rozhlasová teorie a praxe“ Andrea Hanačková publikuje svou studii nad loňským rozhlasovým dokumentárním cyklem „ISMY po česku“. Jednotlivé pořady zařazuje podle témat na vesměs politické, či společenské a sociální, jiné přiřazuje do oblasti komunikace a médií a v poslední skupině jsou ISMY zábavné, oddechové či ironické, což byl například amatérismus nebo hovadismus. Jednotlivé pořady pak analyzuje podle kompozice, hodnověrnosti, výstižnosti, působivosti, podle originality atd. Celkově hodnotí cyklus jako velice úspěšný, atraktivně poučný, a proto želí toho, že na další -ISMY se už nedostalo (např. alibismus, pacifismus, ale také třeba automobilismus). Dodává, že „největší díl práce tak odvedla dramaturgyně (a zároveň autorka a produkční) Jitka Škápíková.“ Důkladnost své práce o ISMECH Andrea Hanačková potvrzuje také recenzemi některých pořadů z pera svých studentů, což jsou mimochodem velmi cenné postřehy mladých posluchačů. Kéž by takových rozborových ohlasů přibývalo!

Ondřej Vaculík

ROZHLAS VE SVĚTĚ

Mgr. Andrea Hanáčková

Vídeňský feature mišmaš

32. The International Feature Conference, 29. 4.–4. 5. 2006, Vídeň

Na Vídeň přší. Uličkami kolem opery a Albertiny směrem na Josephplatz prochází průvod. Studenti ve špičatých papírových čepicích nesou košťata a vymetají všechno čarodějnické pestvo, usazené v mocnářství. Autor rozhlasového feature by si jistě po průvodu našel v temné uličce kanál a nahrál proud dešťové vody, který vášně temné noci razantně spláchne, aby se město probudilo do čistého prvomájového dne.

Nemusela bych ani vytáhnout paty z hotelu na Kärntner Strasse, a mám materiálu k feature za chvíli plný minidisc. Tři slepi zpěváci z Moravy, rozjivené děti, výkřiky teenagerů, muzikanti všeho druhu, jazz, kytara i dejeridoo, jak už to v metropolích na hlavní třídě ke katedrále bývá. Kolem půl desáté popeláři, ojedinělé noční zvukové excesy.

Na tohle všechno má rozhlasový dokumentarista vycvičené ucho. Násobte sto hlavami a vyjde vám, jak audiálně rozjitřené publikum naslouchalo pět dní v obřím studiu ORF poblíž Karlsplatzu featurům z celého světa. Feature je slovo, které nemá v češtině ekvivalent. Vymysleli si ho v BBC před sedmdesáti lety, když chtěli zvýraznit výjimečný, něčím typický, nepřehlédnutelný, výrazný pořad ze své produkce. V tomto smyslu je feature prezentován dodnes, žánrově nejbliže rozhlasové reportáži, dokumentu, publicistickému pořadu s použitím literárních a dramatických prvků. Je to žánr výsostně autorský, v němž je autor reportérem, střihačem, režisérem, často i producentem svého pořadu. O tom všem se každoročně vedou řeči v některé ze světových metropolí, letos ve Vídni.

Můj fiktivní feature pokračuje, je ráno 1. máje, mží. V ulicích se řadí průvody mladých i zaslužilých socialistů, hrají dechové hudby. Největší mumraj je kolem opery. Nejdřív se leknu – to, čím mávají do vzduchu, vypadá jako stovka portrétů Stalina v nejlepších letech. Ale je to jakýsi předák zřejmě turecké komunity. Spěchám do rozhlasu.

Posloucháme denně pět až šest zhruba půlhodinových pořadů. Ke každému z nich probíhají diskuse ve skupinách, jež vedou ti nejzkušenější účastníci konference, většinou sami tvůrci světově proslavených feature. Skupiny rotují, poznávám postupně všechny diskutéry. Jména si nepamatuji, dokáži ale ke každému přiřadit zemi. Nejen v postkomunistickém rozhlasovém světě totiž platí téměř bez výjimky – stačí jediný guru, učitel, rozhlasák, který nevýdělečný a pracný žánr feature natáčí a pěstuje. Ve své zemi zaručeně najde následovníky. U nás to byl dr. Zdeněk Bouček z Českého rozhlasu Vltava, který bohužel letos koncem zimy zemřel. Dobrý základ má slovenský feature, nechybí zástupci Rumunska, Bulharska. Mezi tradiční země s vysokou kvalitou feature patří Belgie, Nizozemsko, Irsko, Anglie, Polsko, Německo, Rakousko. Zvláštní odrodu feature, snové, básňivé, hudebně-zvukové kom-

pozice vozí na přehlídce pravidelně Fin Harri Huhtamäki.

Konference má pro sebe tři studia ORF. To největší je krom záhadných rozhlasových trub a akustických výčnělků vyzdobeno malovanými výjevy z Vídeňského lesa, nechybí koupající se děti, pasoucí se koně a divoké kachny. V tomto prostředí je zvláštním zážitkem slyšet např. francouzský feature *Pavillon 38* o prostředí psychiatrické léčebny, v níž jsou pod těžkými sedativy držení vrazi a násilníci. Do malůvek naopak přesně zapadá belgický feature *Zus en Zoo* (nepřeložitelná slovní hříčka, cosi jako Ségra v ZOO) o skupině důchodců, kteří krmí v malé městské ZOO kachny. Když jim to městská správa zakáže, aby zabránila hromadnému vymírání přežraných ptáků, ocitají se staříci tváří v tvář problému vlastní neužitečnosti a prázdného času, který náhle není jak vyplnit.

Diskuse v jednotlivých sekcích jsou věcné a jasné. Nikdo neskuhrá a nikdo neříká, jak jinak by danou tematiku natáčet. Zajímavá debata se několikrát rozvine nad etickými problémy konkrétních pořadů. Jak natáčet lidi se zdravotním a mentálním postižením? Nakolik může soudce a prokurátor hovořit o případu vraždy nezletilého ve vězeňské cele? Proč stále znovu zveřejňovat detaily znásilňování dětí vlastními rodiči? Co by v BBC neprošlo, pustí liberální Holanďané s klidem do éteru. Nepochopitelné hlasatelské úvody u kratičkých kanadských feature nám tamní tvůrci vysvětlují požadavkem politické korektnosti a nutností připravit své posluchače na určitou míru násilí, která v pořadu zazní. Larry Josephson, nestor amerického feature a tvůrce dokumentů a talk show především s tematikou židovství a antisemitismu, si libuje nad pořadem o investigativním pátrání dánské autorky Lisbeth Jessen po původu hlavy – lebky, dovezené do Dánska složitou cestou z Polska. Feature *Zpráva dr. Tramsena* – případ patnácti tisíc polských důstojníků zastřelených Rusy v roce 1940, jde napříč evropskou poválečnou politikou, jež retušovala historii zprava i zleva. Jindy vstupuje do diskuse nevidící kolegyně ze Švýcarska. „To jsou typické tlachy, které vede slepec,“ komentuje ironicky belgický feature o slepém harmonikáři, potomku ukrajinské babičky, německé matky a belgického otce, který po svých předcích zdědil jen akustické vzpomínky na původní vlast a ve společném zpěvu s babičkou listuje tímto zvukovým a písňovým albem. Uprostřed nekompromisní debaty často zaburácí světovládce vesmírného feature Peter Leonhard Braun, který tuhle konferenci v roce 1974 zakládal. Hřímá jako starozákonní prorok. Pedantskou germánskou angličtinou vysvětlí, co mu v pořadu chybělo a že kromě zábavnosti a dobré story požaduje promyšlenou kompozici. Nešetří gesty a ataky vůči sousedům, neváhá zalomcovat drobnou Kanadankou po boku, aby demonstroval nevoli.

Potřebujeme oddych, navíc mě zajímají obstarožní radiopřijímače, které má ORF vystavené ve vitrínách vstupní haly. Muzeum přímo v rozhlasu! Je to ovšem jen ke koukání, nic pro můj fiktivní feature, z toho zvuk nevyloudím. Nezbyvá než uchýlit se k nejlacinějšímu triku a strčit mikrofon pod kopyta. Vídeňské koňky! Svižně se přesouvají na místa s největším předpokládaným výskytem projíždky chtivých turistů a zastavují jen na červenou. Točit nejlépe brzy ráno, odpoledne už se jen šourají a kolem je moc hluku.

Ostatně tuhle rozhlasovou „vyšší dívčí“, tedy jaké typy záběrů, jak který mikrofon zpracuje, co je to close ups a ultra close ups, přednáší na konferenci **Berit Hedeman** z Norska, která před pěti lety spolupracovala i s Českým rozhlasem na feature o osudech nešťastně zamilovaných žen a neopětovaných lásce.

Němec **Helmut Kopetzky** vypráví o začátcích a koncích feature, o tom jak vstoupit do tématu a jak ho dobře pointovat. „Ear catchers“ tomu říká, „to, co chytne uši“ a nedovolí posluchači odejít od rádia. Svě pořady si skicuje na formát A3, ikony pro jednotlivá témata dotváří vodovkami.

U nás zcela neznámou podobu žánru feature prezentují dvě Američanky. **Julie Shapiro** z Chicaga je mladá, zrzavá a chytrá. V Americe šéfuje tamnímu festivalu feature, který je na rozdíl od Evropy pojímán jako krátký žánr do deseti minut, natáčený téměř bez výjimky „free lancers“, lidmi na volné noze, kteří se pak pokoušejí prostřednictvím producentů prodat svůj třiminutový pořad soukromým rozhlasovým stanicím. „A uživí se?“, ptám se jí. „Jistě, pokud jsou to ti nejlepší, jako **Emily Botein**,“ zní odpověď. Emily, drobná černovláska, produkuje krátké, výrazné příběhy pro rádia v New Yorku. Sympatický formát amerického feature by se dobře vešel i do českých rozhlasových pořadů magazínového typu, kdyby se v rozhlasu pěstoval a jako náročnější, polymorfní a výrazně akustický útvar byl podporován.

V tomto kontextu jsou pro Evropana, odkojeného veřejnoprávními rozhlasem, mimořádně zajímavé autentické zkušenosti skutečně nezávislého tvůrce, Kanadana **Chrise Brookese**, který vstupuje do diskuse na téma podcastingu, nového zvukového prostředí na internetu. Kdokoli může v podobě mp3 umístit svůj pořad na síť, kdokoli si ho může přehrát a stáhnout a jakkoli s ním naložit. V diskusi o autorských právech se nezávislý tvůrce, autor osmidílného vynikajícího seriálu o vlivu elektrických nástrojů na dějiny hudby *The wire*, logicky ptá: „Kdo mi zaplatí 500 dolarů za pořad, který si může stáhnout z internetu?“

Celá konference má nesoutěžní charakter, což jí dává značně uvolněnou a přátelskou atmosféru, v níž nikdo netaktizuje, co říci a co už raději ne. Všechny ohlasy hovoří zpětně o pocitu „velké rodiny“, což zní jako klišé jen pro ty, kteří nikdy nepocítili blízkou spřízněnost s lidmi, zapálenými pro stejnou, nevýdělečnou, tvůrčí a dobrodružnou činnost, v tomto případě natačení rozhlasových pořadů typu feature.

Po dni, naplněném zvukem přes únosnou mez, nacházím lepší relaxaci než v červených lodkách, volně „plujících“ v prostoru Museum Quartier, kde i v podvečerní vídeňské špičce vládne klid a pohoda. V pololeže si tady lze vysnít feature, kterému ta podivná malinká komunita pár desítek lidí z celého světa po poslechu zatlaská. Do toho! Aktuální výzva tvůrčím lidem z celého světa otvírá dveře rozhlasového feature všem. Natočte svůj příběh, sestříhejte ho do 3 minut a vzhůru do amerického éteru! Na této adrese, ještě dnes! (www.third-coastfestival.org/short_docs_2006_archive.asp; nebo www.ifc-online.tk)

Protože text vznikl pro jiné účely než pro odbornou reflexi mezinárodní konference, přidávám ještě následující faktografii:

- 32. ročník setkání The International Feature Conference, Vídeň, 30. 4.–4. 5. 2006
- Účast cca 100 tvůrců z 21 zemí
- Diskuse v šesti skupinách proběhla nad 23 společně vyslechnutými pořady. Pracuje se zhruba s 20ti minutovými ukázkami z delších (40–60ti minutových) pořadů
- Na třech workshopech se postupně vystřídali všichni účastníci akce (Berit Hedemann: Creating Images, Julie Shapiro – Emily Botein: Small Can Be Big, Helmut Kopetzky: Openings and Endings)
- Večerní prezentace představily fenomén podcastingu a formát 5. 1.
- Organizátoři připravili pro každého účastníka scénáře i zvukové ukázky z prezentovaných pořadů
- Česká republika byla dále zastoupena redaktorem M. Lázňovským (ČRo 3 – Vltava)
- Některé postřehy z IFC Vídeň a ukázky z workshopu o americkém feature jsem zprostředkovala kolegům z Českého rozhlasu v rámci interních poslechových večerů „Klubko“
- Příští setkání IFC bude na jaře 2007 v Kodani.

Účast na konferenci umožnil doktorandce Katedry divadelních, filmových a mediálních studií Mgr. Hanáckové grant FF UPOL, Olomouc. Text vyšel v časopise A2, kulturní týdeník č. 20/2006

Mgr. Tomáš Polák

Konference na téma: „Sociální dialog jako nástroj pro řešení problémů v měnícím se prostředí audiovizuálního průmyslu“

5. 5.–7. 5. 2006, Varšava

5. května

V rámci konference se nejprve představili zástupci jednotlivých organizací:

CEPI – European Coordination of Independent Producers

ACT – Association of Commercial Television in Europe

AER – Association of European Radios

EBU – European Broadcasting Association

UNI – MEI Union Network International + Media and Entertainment International

IFJ – International Federation of Journalists

ILO – International Labour Organisation

Následovala prezentace mediálního analytika M. Hedgese o stavu legislativy v oblasti kolektivního vyjednávání u tzv. nových členských států Evropského společenství. V diskusi o situaci i ve „starých“ členských státech vyšlo najevo, že zásadním problémem při sociálním dialogu je především identifikace partnerů pro kolektivní vyjednávání (např. v Polsku existuje ve veřejnoprávní televizi na 26 odborových organizací), snaha vysvětlit pojem „freelancer“, jehož vymezení se v rámci jednotlivých zemí velmi odlišuje, a rozdílné zdanění v jednotlivých státech u zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných.

6. května – tento den konference byl otevřen tématem „Stay still and die? Change to survive and grow“.

V rámci panelové diskuse vyplynulo, že vzhledem k tomu, že dochází ke změně výrobních technologií, které umožňují změnu formátů, dochází také k výrazným změnám pracovních podmínek. Projevuje se to například v práci scenáristů, kteří jsou oproti minulosti mnohem častěji nuceni spolupracovat v týmech a jejich postavení se tak více přibližuje pozici zaměstnance.

Výsledkem další panelové diskuse na téma „We are a profession! How to become even better“ bylo zjištění, že díky strukturálním změnám ve vedení řady médií a skutečnosti, že většina privátních médií již není ovládána mediálními profesionály, ale nadnárodními koncerny z oblastí odlišných podnikatelských sfér, se začíná masivně uplatňovat trend zaměstnávání neprofesionálů jak v technické, tak i v umělecké oblasti. Jediným cílem je snížení nákladů na mediální tvorbu.

V rámci workshopů v jednotlivých skupinách došlo k následujícím zjištěním:

Skupina „Sociální dialog v praxi“:

Především u nových členů Evropského společenství se projevuje problém se strukturou v dialogu (viz již výše zmíněný problém s četností odborových orga-

nizací). V tomto směru se doporučuje, aby vznikaly odborové synergické. Dalším problémem se jeví především otázka nezávislosti a pozice státu v kolektivním vyjednávání. Ve Francii má stát pozici „ombudsmana“, na rozdíl kupř. od Švédska, kde stát do vyjednávání vůbec nezasahuje.

Skupina „Nastavení sociálního dialogu v praxi“:

Jako zásadní problém se jeví skutečnost, že navzdory faktu, že každý z členských států uzavírá kolektivní smlouvy, zdaleka ne ve všech zemích dochází ke kolektivnímu vyjednávání. Jednak z důvodů obtížné identifikace partnerů, jednak vzhledem k možným nejasnostem v oprávněnosti k zastupování. Jako zásadní se jeví problém neexistence strategie pro vyjednávání.

Skupina „Obrana a podpora audiovizuálního sektoru“:

Zde se hodnotila především pozice veřejnoprávních médií s tím, že je nutno vyvíjet tlak na vlády jednotlivých členských států k udržení dosavadního způsobu financování (tj. především z příspěvků).

Podpora audiovizuálního sektoru by měla směřovat především k jeho univerzalitě, profesionalitě, snižování kvality a vzdělávání.

Skupina „Freelance work“:

Tato skupina se především snažila o definování pojmu „freelancer“ (v českém prostředí osoba samostatně výdělečně činná) a jeho vymezení vůči pojmu „zaměstnanec“. Tato definice se vzhledem k rozdílným v právních rádech jednotlivých členských států ukázala jako velmi obtížná.

Mgr. Tomáš Polák

Zpráva ze 102. řádného zasedání Výboru pro právní a veřejnoprávní záležitosti EBU

26.–30. 5. 2006, Helsinky

Výbor pro právní a veřejnoprávní záležitosti EBU projednával na svém 102. zasedání následující témata:

Nezávislost veřejnoprávních vysílatelů

Administrativní výbor EBU provedl shrnutí právních požadavků, které by měly být základní zárukou pro udržení nezávislosti veřejnoprávních vysílatelů. Důvodem k tomu byl poslední vývoj v oblasti legislativy ve Slovinsku, který se týkal především složení programové rady, jejího jmenování a způsobu financování vysílání.

Podle novely je nyní 21 z 29 členů programové rady ve Slovinsku jmenováno parlamentem, 22 členů z dozorčí rady je jmenováno parlamentem a 5 vládou. Parlament má při tomto jmenování zvažovat zastoupení parlamentních stran. Vysílání je financováno z poplatků, jejichž výše je určována zákonem. Vláda je oprávněna z vážných ekonomických důvodů změnit výši poplatků o 10 %.

Tento vývoj vyvolal vážné znepokojení a sympozium EBU v roce 2007 má být věnováno tomuto tématu.

Návrh směrnice o službách audiovizuálních médií

Výbor informoval o skutečnosti, že návrh na rozšíření směrnice byl přijat do prvního čtení v Evropském parlamentu. Návrh na rozšíření směrnice se týká především definice audiovizuálních médií a rozlišení mezi lineárními a nelineárními službami. Výbor navrhuje zúžení definice především s ohledem na videoblogy a webové stránky, které nabízejí zdarma video snímky a které by neměly pod základní definici vůbec spadat. Totéž by se mělo týkat i tištěných médiích, která nabízejí na svých webových stránkách videomateriály.

Svoboda názoru a respekt vůči náboženskému přesvědčení

Jako zásadní téma se jevílo zveřejnění satirických karikatur proroka Mohameda v dánských (30. 9. 2005) a posléze dalších evropských médiích, které vyvolaly značný odpor a negativní reakce především v islámském světě. Výbor se shodl na tom, že z právního hlediska je vysílání a zveřejňování těchto materiálů v souladu se zákonem, nicméně zůstává otázkou, zda je možné toto publikování považovat za etické – především ve vztahu konkurence svobody názoru a respektu vůči náboženskému vyznání.

Copyright pro rozhlasové sportovní přenosy?

V Německu v současné době probíhá soudní spor, jehož výsledek může mít stěžejní význam pro další vývoj copyrightu „sportovních práv“ pro rozhlasové vysíla-

tele. Základem tohoto sporu je fakt, že v několika evropských zemích narůstá snaha sportovních federací vyžadovat poplatek za „přístup ke sportovním událostem“ i v případech, že se jedná o komentování sportovní události pro rozhlasové vysílání. (V tomto případě se jedná o odlišnou platbu od platby za technické zpřístupnění místa pro sledování a komentování, příp. umístění technických zařízení.)

Vzhledem k faktu, že právní úprava v jednotlivých členských státech je v této oblasti velmi rozdílná a roztržštěná, nepovažuje Výbor za vhodné, aby byl tento problém řešen prostřednictvím práva EU. Výbor se rozhodl vyčkat na rozhodnutí německého Ústavního soudu.

Podle praxe užívané v členských státech se tiak na vysílatele ze strany sportovních federací stále stupňuje, a to i v zemích, kde jsou v právním řádu explicitně „sportovní práva“ pro rozhlasové vysílání zapovězena.

Autorská práva a práva příbuzná

Výbor odsouhlasil modelovou klauzuli pro nabytí práv od autorů/interpretů pro užití práv jak lineárně, tak on-demand, dále se zabýval otázkou vzniku digitálních knihoven, kolektivní správou autorských práv a společným stanoviskem pro lobbying před Evropskou komisí.

Dalším z témat bylo vymezení vztahu k IFPI vzhledem k licencím pro užití on-demand.

New Media

V souladu s tzv. i2010 initiative se jeví new media jako nepostradatelný prostředek komunikace pro veřejnoprávní média. Vzhledem k tomu, že základní funkcí veřejnoprávních médií je poskytování objektivních a vyvážených informací pro veškerou populaci, je nutné používat prostředky nových technologií také pro zprostředkování přenosu dat ke koncovému uživateli. Z tohoto hlediska se také nastoluje otázka rozšíření (příp. přeformulování) systému plateb koncesionářských poplatků ze systému platby „za přístroj“ na systém platby „za rodinu“.

Provozovatel vysílání musí ale především zajistit ve svých smlouvách licenci pro možnost užití konkrétního díla jak formou lineární, tak formou on-demand s neomezeným časovým a místním rozsahem pro šíření všemi dostupnými technickými prostředky.

Pojem vysílání je definován rozdílně v jednotlivých členských zemích, nicméně převládá názor, že pojem „vysílání“ je nutno vykládat extenzivně. Vysílání „on-demand“ je vysíláním, kdy provozovatel dává konkrétní program k dispozici, nicméně závisí na koncovém uživateli, jak a kde jej užije. Vysílání lineární je vysílání, kdy koncový uživatel nemůže ovlivnit dobu vysílání programu ani jeho průběh.

PhDr. Dagmar Henžlíková

53. Mezinárodní tribuna skladatelů

Francie 6.–9. 6. 2006, Paříž, Radio France

Prezentace celkem 58 skladeb

Kategorie skladatelů do 30ti let – 15 skladeb

Účast 29 zemí

skladby z předchozí MTS se objevily 500x ve vysílání

Vítězné dílo hlavní kategorie: Terzensee (2005/06) německého skladatele Arnulfa Herrmanna (nar. 1968) – nahrávka v provedení renomovaného souboru Ensemble Modern s dirigentem Franckem Ollu. Skladba byla souborem objednána k Mozartovu roku 2006.

V kategorii skladatelů do 30ti let zvítězila skladba La legende de la femme emmurée (2005) pro smíšený sbor lotyšského skladatele Erika Ešenvalde (1977), nahrávku realizoval Sbor lotyšského rozhlasu se sbormistrem Sigvardsem Klavou.

Český rozhlas se zúčastnil nahrávkami skladeb:

Marko Ivanovič – Šilencova ranní suita (2003) – význam veřejného provedení členy souboru Agon ve Studiu 1 ČRo realizovaného v rámci projektu „Praha – město hudby“ v září 2005.

Miloš ORSON Štědroň – PASEJAMÁ (2004) v interpretaci vokálního souboru AFFETTO – Jan Mikušek, Marek Olbrzymek, Vladimír Richter, Aleš Procházka.

Pavel Zemek-Novák – Serenáda pro anglický roh a orchestr (2001–4) – nahrávka Filharmonie Brno, sólista Z. Nádeníček, dirigent Ch. Campestrini.

Z hlediska bodového hodnocení znamená umístění nahrávek Českého rozhlasu průměr. Všechny nahrávky jsou dány k dispozici k jednorázovému vysílání zúčastněným rozhlasům a automaticky jsou zařazeny do systému programových nabídek Euroadia k vysílání dalším rozhlasovým organizacím EBU do data konání příštího ročníku MTS.

Zahájení – prezident Mezinárodní tribuny skladatelů (MTS) David Jaeger (Kanada) a zástupkyně UNESCO pí. Tereza Wagner

- zdůrazněno, že účast na Mezinárodní tribuně skladatelů má kulturně politickou dimenzi
- hovoří se o respektování estetické diverzity a o právu hudby pro všechny – o právu člověka vyjádřit se svobodně hudbou a adresovat své poselství všem
- komunikace mezi médii má v této oblasti významnou a nezastupitelnou roli – proto se MTS vrátila do rozhlasového prostředí
- obecně je vážná hudba a zejména soudobá hudba minoritní záležitostí
- její spektrum je stále různorodé – hledá cestu ke komunikaci s posluchači – zejména mladá generace skladatelů si uvědomuje, že soudobá hudba ztratila schopnost oslovit.

Podobně jako v několika předchozích ročnících byl v rámci MTS 2006 věnován čas pro kolektivní diskuse zúčastněných delegátů.

Témata:

- konfrontace využití soudobé hudby ve vysílání
- tvůrčí objednávky
- strategie získávání posluchačů

Obecná charakteristika

- nejrůznější estetické názory a formy ztvárnění
- úspěch mají skladby s latentní návazností na tradici, vynalézavé v práci se zvukovým materiálem (barvou), netradičním využitím nástrojů (např. polská skladba využívající klasické varhany jako „technický prostředek“ k získání zajímavého výsledného zvuku)
- mladá generace skladatelů velice poučená: patrná snaha o reflexi, subjektivní vyjádření, nikoliv snaha napsat skladbu úspěšnou a vstřícnou k posluchačům
- důležité je, jak působí dané dílo v kontextu prezentovaných skladeb – jinak působí při izolovaném poslechu, jinak v tomto „konkurenčním prostředí“
- z kritérií hraje roli i do jaké míry je skladba radiofonická – jedná se o rozhlasovou soutěžní přehlídku, nahrávky jsou následně určeny k vysílání
- snaha vyrovnat se s velkými tématy a závažnými inspiracemi: dvě díla inspirovaná útokem na New York – problém vyrovnat se adekvátně s tak silným tématem – dojem, že zůstávají za programovými vysvětlivkami k dílu.

Programy soudobé hudby v rozhlasovém vysílání

- možnosti vysílání velice různé od několika hodin týdně po 30' (Irsko)
- tendence zařazovat soudobou hudbu spíše do standardní dramaturgie koncertů
- diskuse, zda je dobré mít programy vyhrazené pouze soudobé hudbě a v jakém rozsahu

otázka vymezení pojmu soudobá hudba

- scéna velice diferencovaná ve smyslu estetiky i techniky
- z hlediska rozhlasových programů leckde zahrnuje i jazz a worldmusic, vesměs ale hudba písemně zaznamenaná, ne improvizovaná, často i elektroakustická nebo s podílem EA
- neohrazená sféra – na jedné straně experimentální, na druhé straně navazují na tradici leckdy poměrně vzdálenou
- kritériem estetická orientace ve smyslu kvality – technická kvalita základní podmínkou
- základním úkolem rozhlasu prezentovat tvorbu žijících skladatelů bez geografického ohraničení
- významné místo i zde přímé přenosy jako zprostředkování posluchačského zážitku „být při tom“
- příklad Portugalska – po poklesu poslechovosti tendence více přímých přenosů – vzestup a kladné reakce posluchačů, mají pocit, že jsou „vtaženi do akce“